Cantharellus

NIEUWSBRIEF VAN DE PADDESTOELENWERKGROEP DRENTHE

NUMMER 29

DECEMBER 2024

Redactie: Eef Arnolds
Holthe 21
9411 TN Beilen
eefarnolds@hetnet.nl

INHOUD

Beter laat dan nooit – *Eef Arnolds* 2
Even voorstellen – *Jeroen Onrust* 3
De excursies van de PWD in 2023 – *Eef Arnolds & Rob Chrispijn* 4
Wat doet de Paddenstoelenwerkgroep Drenthe? 39
Cantharellus, de nieuwsbrief van de PWD 40

Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) met sneeuwpet op beuk bij Gees (foto Eef Arnolds).

BETER LAAT DAN NOOIT

Deze aflevering van *Cantharellus* wordt bijna geheel gevuld met verslagen van de PWD-excursies in het najaar van 2023. Dat lijkt alweer lang geleden. We hebben er sindsdien alweer een compleet paddenstoelenseizoen opzitten. Toen ik voor de hier gepubliceerde verslagen de soortenlijsten doornam en talloze foto's bekeek, kwamen bij mij weer levendige herinneringen binnen aan de prachtige tochten die we vorig jaar gezamenlijk hebben gemaakt. Ik hoop dat andere excursiedeelnemers hetzelfde overkomt. Toen viel het me pas op dat 2023 voor paddenstoelen een topjaar was. Vrijwel alle excursies resulteerden in lange soortenlijsten met veel bijzonderheden. Daarbij steken de resultaten van dit jaar schraal af.
Gewoonlijk verschijnen onze excursieverslagen al in de zomer van het daarvolgende jaar, maar deze zomer hebben we in *Cantharellus* prioriteit gegeven aan het publiceren van een uitgebreid relaas over de Drentse sparrenbossen. We kregen daarop veel positieve reacties, niet alleen van paddenstoelenfans, maar ook van bosliefhebbers en natuurbeheerders. Vooral de passages over diversiteit en stabliliteit van bossen waren voor sommigen een eye-opener. Dan hebben onze inspanningen in ieder geval enig nut gehad. Nu hopen we maar dat de inhoud van dat artikel ook leidt tot veranderingen in de praktijk van het bosbeheer, waarbij respect voor de kwaliteiten van bestaand bos uitgangspunt is. Het excursieverslag van 6 november 2023 laat zien dat het zelfs in officiële bosreservaten soms helemaal misgaat.
Om het lange tijdbestek tussen de excursies en de verslagen wat te compenseren, hebben we in dit nummer extra veel foto's geplaatst, zowel beelden van de excursies als van de paddenstoelen die we vonden. Iedereen bedankt voor het aanleveren van beeldmateriaal.
Een ander onderwerp in deze *Cantharellus* is het heuglijke nieuws dat ons jeugdige werkgroepslid Jeroen Onrust het bestuur van de PWD komt versterken dat verder uit drie grijze duiven bestaat. Op de volgende pagina stelt Jeroen zich aan jullie voor.
Namens het bestuur wens ik jullie veel lees- en kijkplezier bij het bekijken van deze *Cantharellus* en alle goeds voor het komende jaar.

Holthe, 16 december 2024,
Eef Arnolds, voorzitter Stichting Paddestoelen Werkgroep Drenthe

PWD-excursie in het Holtingerveld, 25 september 2023 (foto Hans Post).

EVEN VOORSTELLEN
Jeroen Onrust

Selfie onder een dikke eik.

Ik ben Jeroen Onrust, 35 jaar oud en al sinds mijn vijftiende met paddenstoelen bezig. Ik ben geboren en getogen in Emmen. Al van jongs af aan heb ik een grote verwondering voor de natuur en dat bracht me ook naar de andere kant van de Hondsrug waar ik in Groningen afstudeerde als bioloog. Ik ben later gepromoveerd op de interactie tussen regenwormen en weidevogels en nog steeds werkzaam als onderzoeker op datzelfde onderwerp. Ik woon op dit moment in Assen en ben in mijn vrije tijd zo veel mogelijk in de Drentse bossen te vinden. Ik kijk er naar uit om me nog verder te verdiepen in de wereld van de paddenstoelen en dat te delen met andere enthousiastelingen.
Sinds de bestuursvergadering van 10 juni 2024 ben ik algemeen bestuurslid van de Paddenstoelen Werkgroep Drenthe.

Jeroen achter een Slijmige gordijnzwam (*Cortinarius mucosus*), een uit Drenthe verdwenen soort, door hem in 2022 herontdekt in het Moddergat bij Lhee (foto Joop Verburg).

DE EXCURSIES VAN DE PWD IN 2023

Eef Arnolds & Rob Chrispijn

Summary. *Eef Arnolds & Rob Chrispijn. The excursions of Mycological Workgroup Drenthe in 2023. Cantharellus 29: 4-38. 2024.*
Reports are presented on the excursions, organised by the Mycological Workgroup Drenthe in 2023, illustrated with photographs taken in situ. Special attention is paid to records of rare and Red-listed species of fungi. A selection of the more interesting species, including all Red-listed species, is presented at the end of each excursion report.

De verslagen van de excursies zijn opgesteld door de excursieleiders en soms aangevuld door andere deelnemers. De naamgeving volgt de meest recente gedrukte Standaardlijst (Arnolds & Van den Berg, 2013). Bij alle excursies wordt een lijstje gegeven met een selectie van soorten die opgenomen zijn in de Rode Lijst van paddenstoelen (Arnolds & Veerkamp, 2008). Daarnaast worden soorten vermeld die niet op de Rode Lijst staan maar die nationaal of regionaal zeldzaam zijn. De gebruikte afkortingen worden hieronder verklaard.

Categorieën van de Rode Lijst 2008		
GE = Gevoelig	KW= Kwetsbaar	BE = Bedreigd
EB = Ernstig bedreigd	VN= Verdwenen (niet gevonden sinds 1988)	
Z = (Regionaal) zeldzaam, niet op Rode Lijst		

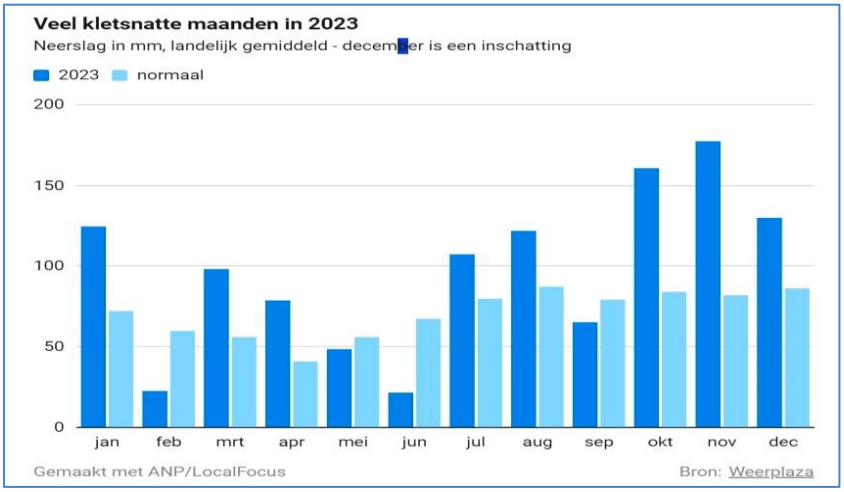

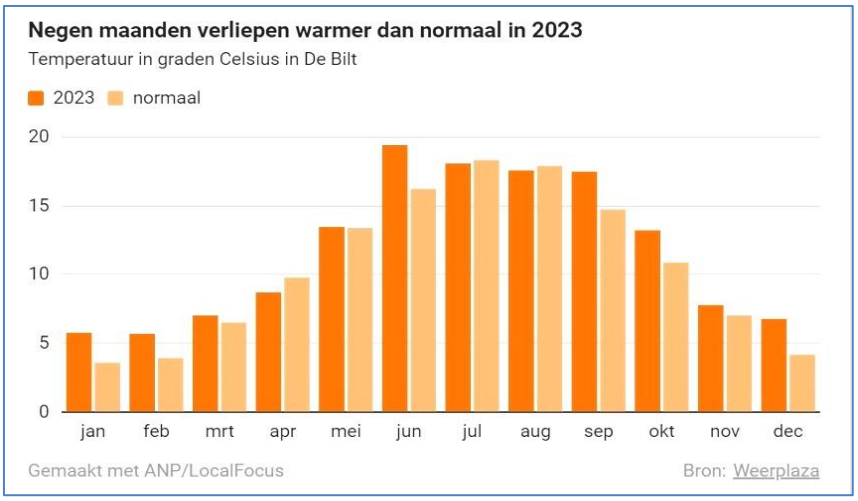

De gemiddelde neerslag en temperatuur in Nederland per maand in 2023 (naar www.Weerplaza.nl).

10 augustus. Schepping bij Beilen

Eef Arnolds

Bekalkt grasland in Schepping met veel bloeiend Duifkruid (foto Eef Arnolds)

We waren net gewend geraakt aan de gortdroge, zonnige, hete zomers van de afgelopen jaren, maar in de zomer van 2023 vertoonde het klimaat heel andere grillen. Juli en augustus waren landelijk aanmerkelijk natter dan normaal, met in beide maanden meer dan 100 mm neerslag. Dat gold ook voor grote delen van Drenthe. De gemiddelde temperatuur lag in die maanden rond het gemiddelde (zie de staafdiagrammen hierboven).
Als gevolg van het groeizame weer schoten begin augustus in mijn eigen natuurterrein Schepping al heel wat zwammen als paddenstoelen uit de grond. Een goede aanleiding om een excursie in te lassen in het programma. Die werd kort van tevoren op de website van de werkgroep aangekondigd. Ondanks het vakantieseizoen kwamen vijftien mensen opdagen.
Persoonlijk had ik nog twee extra redenen voor deze samenkomst: in april heeft Het Drentse Landschap mijn boek over Schepping uitgegeven en op 14 augustus zou ik de mijlpaal van 75 levensjaren bereiken. Dat vierden we aan het begin van deze excursie met taart bij de koffie. Het zomerse weer droeg bij aan de feestelijke sfeer, evenals de bloemenpracht op het Bevrijde Land. De droge graslanden op bekalkte leem zagen lila van het massaal bloeiende Duifkruid dat mooi combineerde met de eerste bloemen van Blauwe knoop en Struikheide.

Schubbig blauwplaatstaalsteeltje (*Entoloma chalybaeum* var. *chalybaeum*) (foto Joop Verburg).

Harig kaalkopje (*Psilocybe puberula*) in Schepping (foto Eef Arnolds).

In de schrale graslanden groeiden ook al een paar wasplaten: de Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica*) in vele variaties van grootte en kleur en de Puntmutswasplaat, beide soorten met honderden vruchtlichamen. Karakteristiek voor deze habitat is ook het alom bewonderde Blauwplaatstaalsteeltje. Het zeldzame Harig kaalkopje was voor menigeen een nieuwe soort. De hoed is heel fijn behaard door de aanwezigheid van spitse cystiden die onder de microscoop goed te zien zijn. De steelbasis verkleurt groenblauw ten teken dat deze paddenstoel psilocybine stoffen bevat, de hallucinogene stof in paddo's. Of het Harig kaalkopje wel eens wordt gebruikt om in hogere sferen te komen, is ons onbekend. De soort groeit vrijwel uitsluitend in beweide heischrale graslanden, vermoedelijk op plekken waar mest heeft gelegen die geleidelijk geheel verteerd is.

Witte rimpelhertenzwam (*Pluteus inquilinus*) van boven en van onderen (foto's Joop Verburg).

Roetkluifzwam (*Helvella atra*) in Schepping (foto Eef Arnolds).

In het bloemrijke grasland stond plaatselijk nogal wat jonge boomopslag. Die wordt overigens geleidelijk handmatig verwijderd om dichtgroeien van het grasland tegen te gaan. Bij de miniboompjes verschenen al wat mycorrhizapaddenstoelen, zoals de Stinkvezelkop en Wilgenvezelkop bij wilgjes en Verblekende russula en Kleine berkenboleet bij berken van nog geen halve meter hoog. Een verrassing was een grote groeiplaats van de Roetkluifzwam. Ook dit is een mycorrhizavormer die speciaal groeit op kalkrijke bodems, in Drenthe vooral in bermen van schelpenpaden. In Schepping is de kalkrijkdom te danken aan het herhaaldelijk uitstrooien van tonnen gemalen mergel op de van oorsprong zure keileem (Arnolds, 2024).
Een nog grotere verrassing in het kalkgrasland was de vondst van een kleine, witte hertenzwam met een gerimpeld hoedcentrum en een gestreepte hoedrand. Dat kon er eigenlijk maar eentje zijn: de Witte rimpelhertenzwam. Microscopisch onderzoek bevestigde dit vermoeden. Wederom zo'n zeldzame kalkminnaar die in ons land hoofdzakelijk voorkomt in Zuid-Limburg, het rivierengebied, de kalkrijke duinen en Flevoland. Hij was nog niet eerder in Drenthe gevonden. Paddenstoelensporen hebben er kennelijk weinig moeite mee om tientallen kilometers door de lucht te reizen om op een geschikt plekje te landen en daar een nieuw leven op te bouwen.

Veenmosvuurzwammetje (*Hygrocybe coccineocrenata*, links) en een dwergvorm van de Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica* var. *conicopalustris*, rechts) (foto's Eef Arnolds).

Driekleurig ruitertje (*Marasmiellus tricolor*) langs het Kristalmeer (foto Eef Arnolds).

Op de lemige oevers van de plassen floreerde een heel ander paddenstoelengezelschap tussen Oeverkruid en Waternavel. Ook daar stonden een paar wasplaten: veel Veenmosvuurzwammetjes en hier en daar een dwergvorm van de Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica* var. *conicopalustris*) die mogelijk een eigen soort voorstelt. Nader (moleculair) onderzoek is vereist om dit op te helderen. Op kale plekjes stonden flinke groepen van het Driekleurig ruitertje, klein maar fijn. De karakteristieke blauwgroene kleur aan de steelbasis was lang niet bij alle exemplaren goed zichtbaar. Een ander kleinood was hier het zeer zeldzame Grootsporig staalsteeltje met een diep gestreept, violet hoedje van nauwelijks een centimeter en een gelijk gekleurde steel. Het is een kenmerkende soort voor kalkmoerassen en lemige oevers van plassen.

Piekhaarparasolzwam (*Lepiota echinella*) (links, foto Eef Arnolds) en Kleine stekelparasolzwam (*Lepiota pseudoasperula*) (rechts, foto Joop Verburg).

Op een dumpplaats van voorheen bemeste, humusrijke akkergrond is in 2000 een bosje van Zomereik, Vogelkers en Haagbeuk ingeplant. Dankzij het onderwerken van puin en het regelmatige uitstrooien van as uit de houtkachel heeft zich hier een mycoflora ontwikkeld die karakteristiek is voor zeer voedsel- en kalkrijke bodems. De laatste jaren hebben zich veel parasolzwammen gevestigd, waaraan dit deel van Schepping de naam 'Parasolbosje' te danken heeft (Arnolds, 2024). De teller stond tot vandaag op 14 soorten. Vandaag konden daar twee zeldzame soorten aan worden toegevoegd: de Bruingele stekelparasolzwam (*Lepiota carinii*) en de Kleine stekelparasolzwam (*Lepiota pseudoasperula*). Beide soorten worden nog niet in de Drentse atlas vermeld (Arnolds et al., 2015). De Kleine stekelparasolzwam is in goede doen een fraai paddenstoeltje met spitse stekels op de hoed en onderaan de steel. Helaas was het enige exemplaar dat we zagen onder de voet gelopen. Wegens de grote zeldzaamheid plaatsen we hier toch een foto die Joop van het paddenstoelenlijkje nam.
Onbruikbaar maaisel van de graslanden wordt in Schepping al jaren getransporteerd naar vaste plaatsen in de beboste randen van het terrein. Op die plekken heeft zich in de loop der tijd een dikke laag compostachtige, zeer humus- en voedselrijke grond gevormd, die rijk is aan regenwormen, pissebedden en ander bodemleven. Daar groeien ook specifieke paddenstoelen, waaronder wederom diverse parasolzwammen, zoals vandaag de Spitsschubbige parasolzwam (*Lepiota aspera*) en de Piekhaarparasolzwam. Van deze laatste, in Drenthe zeer zeldzame, soort stonden nu verspreid over het terrein honderden vruchtlichamen in vele variaties.
Op een hoop verterend maaisel trokken grote bundels en losse groepen van een vrij kleine, slanke champignon de aandacht. Hij had een dicht grijs geschubde hoed, duidelijke, zwak geel verkleurende myceliumstrengen aan de steelbasis en een zwakke jodoformgeur. Deze kenmerken passen bij geen enkele inlandse soort. Met het recente standaardwerk over champignons van Parra Sánchez (2013) lijkt de naam *Agaricus xanthodermulus* de beste kandidaat. Die soort is in Europa een grote zeldzaamheid met een zuidelijke verspreiding in Frankrijk, Italië en Spanje.

Onbekende champignon, mogelijk *Agaricus xanthodermulus*, op bladhoop in Schepping (foto Joop Verburg).

Onbekende koraalzwam, verwant aan de Dwergkoraalzwam (*Ramaria myceliosa*), op bladhoop in Schepping (foto Eef Arnolds).

Op dezelfde hoop verteerd gras groeide een compact vertakte, okergele koraalzwam, die door Rob met de monografie van Christian (2008) voorlopig werd gedetermineerd als de Dwergkoraalzwam (*Ramaria myceliosa*). Deze soort heeft echter vrij tengere vruchtlichamen tot 5 cm hoog en onze exemplaren waren veel compacter en tot 10 cm hoog. Bovendien is de Dwergkoraalzwam karakteristiek voor strooisel van naaldbomen, een heel andere habitat. Twee interessante, vooralsnog raadselachtige vondsten dus. We hopen dat hun identiteit opgehelderd kan worden door moleculair onderzoek van het DNA van gedroogd materiaal.
Aan het einde van de middag telde ons lijstje 64 soorten, een mooie score voor hartje zomer! We besloten deze zomerdag met een statieportret van de groep paddofielen.

Statieportret van de excursiegangers; achteraan v.l.n.r.: Joop Verburg, Sinie de Jonge, Geertje van den Berg, Eef Arnolds, Agnes van de Vijver, Peter Hauwert, Hans Post; midden v.l.n.r.: Hendrica Vooijs, Bart Pijper; vooraan v.l.n.r.: Alida Taylor, Lydia de Waard, Anneke Palthe, Geert de Vries, Rob Chrispijn (foto Geert de Vries).

Bijzondere soorten (8 Rode-lijstsoorten):

Geschubd blauwplaatstaalsteeltje	KW	*Entoloma chalybaeum* var. *chalybaeum*
Grootsporig staalsteeltje	BE	*Entoloma cyanulum var. cyanulum*
Roetkluifzwam	KW	*Helvella atra*
Puntmutswasplaat	KW	*Hygrocybe acutoconica*
Veenmosvuurzwammetje	KW	*Hygrocybe coccineocrenata*
Zwartwordende wasplaat var.	Z	*Hygrocybe conica* var. *conicopalustris*
Stinkvezelkop	Z	*Inocybe grammata*
Wilgenvezelkop	Z	*Inocybe salicis*
Kleine berkenboleet	Z	*Leccinum schistophilum*
Bruingele stekelparasolzwam	Z	*Lepiota carinii*
Fijnschubbige parasolzwam	Z	*Lepiota echinacea*
Piekhaarparasolzwam	Z	*Lepiota echinella*
Kleine stekelparasolzwam	GE	*Lepiota pseudoasperula*
Driekleurig ruitertje	Z	*Marasmiellus tricolor*
Bruin elfenschermpje	Z	*Mycena dura*
Witte rimpelhertenzwam	KW	*Pluteus inquilinus*
Bruinbultige franjehoed	BE	*Psathyrella gossypina*
Harig kaalkopje	Z	*Psilocybe puberula*
Verblekende russula	Z	*Russula exalbicans*

28 augustus. De Kleibosch bij Foxwolde

Eef Arnolds

Paddenstoelen zoeken in De Kleibosch (foto Hans Post).

Vorig jaar werd de geplande excursie naar De Kleibosch eind augustus afgelast wegens extreme droogte en het vrijwel ontbreken van paddenstoelen. Deze keer was er in augustus in Noord-Drenthe rond de 100 mm regen gevallen, beduidend meer dan het gemiddelde. Dat bood perspectief, hetgeen ook te merken was aan de grote opkomst bij deze eerste officiële PWD-excursie van het seizoen. Met 17 goed gemutste deelnemers verkenden we de zuidelijke helft van dit vermaarde bosgebied. De Kleibosch is een bosreservaat van Stichting

Het Drentse Landschap dat grotendeels gelegen is op zware, vruchtbare, kalkhoudende potklei. Dit bodemtype wijkt sterk af van de in Drenthe gebruikelijke zand- en veengronden. Potklei is beperkt is tot kleine gebieden in het noorden van de provincie. Dat zie je direct terug in de afwisselende boom- en struiklaag, waarin Es, Zwarte els, Hazelaar, Ratelpopulier, Zomereik en Tweestijlige meidoorn een belangrijke rol spelen. In de lente lijkt de bosbodem er besneeuwd door bloeiende bosanemonen, maar daarvan was vandaag uiteraard niets te zien.
In het reservaat krijgt natuurlijke bosontwikkeling ruim baan. Door de staande boomlijken en omgevallen bomen zien sommige delen er tegenwoordig uit als een ondoordringbare jungle. Veel essen zijn hier recent afgestorven als gevolg van essentaksterfte, een aantasting veroorzaakt door het Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) (o.a. www.staatsbosbeheer.nl/-/media/16-nieuwsbrief/artikel-essentaksterfte.pdf). Het Vals essenvlieskelkje is een exoot die uit China met pootgoed is ingevoerd. Op dode bladstelen van geïnfecteerde essen produceert deze soort witte schijfzwammetjes, die sprekend lijken op het inheemse Essenvlieskelkje (*H. albidus*). Dat gedraagt zich keurig als een onschuldige strooiselafbreker. Vruchtlichamen van het Vals essenvlieskelkje waren nu nog niet te vinden. Die verschijnen later in het seizoen.
Er blijven overigens genoeg andere bomen over om de Kleibosch zijn boskarakter te laten behouden. Gaten in de boomlaag worden snel gevuld, zodat de ondergroei en de mycoflora weinig te lijden hebben. Bij het betreden van het bos kwam een penetrante stank van rottende paddenstoelen ons tegemoet. De talrijkste paddenstoel bleek er vandaag de Grofplaatrussula (*Russula nigricans*) te zijn, die er met honderden stond, de meeste vruchtlichamen al zwart geworden en in staat van ontbinding. Die veroorzaakten de stank, maar leverden ook een voordeeltje op: veel russulalijken waren bezet met de Poederzwamgast (*Asterophora lycoperdoides*) in allerlei stadia van ontwikkeling. Een buitenkansje voor de vele fotografen die tijdens hun adembenemende werkzaamheden even hun neus op slot deden.

Poederzwamgast (*Asterophora lycoperdoides*) op oude Grofplaatrussula's (*Russula nigricans*) (foto Eef Arnolds).

Een ander geliefd fotomodel was de Brokkelzakamaniet, een kleine, fragiele amaniet met een grijsbruine hoed, voorzien van een grote plak wit velum. Het is voor ons een oude bekende die regelmatig in de Kleibosch gevonden wordt, evenals in enkele andere bosrelicten op potklei in Noord-Drenthe. Ook de jonge exemplaren van de Violette gordijnzwam waren erg fotogeniek. Daar vlakbij groeide een bruin vezelkopje dat opviel door talrijke, spitse, afstaande schubjes op hoed en steel. Deze Geschubde vezelkop is in Drenthe een grote zeldzaamheid en hij was nog niet eerder in de Kleibosch aangetroffen. Opmerkelijk was ook de vondst van twee forse, geelbruin getinte russula's met een aangename geur van marsepein, de Amandelrussula en de Spikkelsneerussula. Zoals de naam al suggereert, onderscheidt deze laatste zich door de vele donkerbruine vlokjes op de lamelsnede. Beide soorten staan als bedreigd op de Rode Lijst en de Spikkelsneerussula is bovendien landelijk zeer zeldzaam.
Het is al langer bekend dat in loofbossen op vochtige, kalkhoudende leem lokaal paddenstoelen voorkomen die gewoonlijk in schrale graslanden groeien, zoals wasplaten, knotszwammen en staalsteeltjes. Een bekend voorbeeld van zo'n terrein is het Coovels Bos bij Helmond (Lammers et al., 2012). Ook in De Kleibosch zijn zulke soorten bekend. Vandaag waren dat de Gele knotszwam, op diverse plekken in bundeltjes op de kale leem, en een exemplaar van de Grauwe wasplaat. De laatste soort was in 2001 ook al in de Kleibosch aangetroffen. Dat was de enige vondst tot dan toe in Drenthe.
Midden in het wilde woud ligt een besloten graslandje. Hier werden we vergast op een stel fraaie boleten met een donkerrode hoed. Je zou geneigd zijn om deze paddenstoelen als Rode boleet (*Xerocomus rubellus*) te noteren, maar de laatste jaren is gebleken dat er in Nederland drie boleten voorkomen met een rood getinte hoed die in het veld sterk op elkaar lijken. Op grond van de overlangs gestreepte sporen behoorde deze vondst tot de Wijnrode boleet, veel zeldzamer dan de Rode boleet en kenmerkend voor vochtige, lemige bossen. Een andere mooie vondst op deze bosweide was de Geelvlekkende russula, een soort met

Wijnrode boleet *(Xerocomus ripariellus*) op bosweitje in De Kleibosch (foto Joop Verburg).

In de vermaarde eikenlaan van De Kleibosch wordt een jonge Fraaie roodnetboleet (*Boletus legaliae*) belaagd door fotografen (Foto Eef Arnolds).

een koraalrode hoed die oppervlakkig sterk op de Braakrussula lijkt, maar zich daarvan onderscheidt door de gele verkleuring van de steel en lamellen bij beschadiging daarvan. De Geelvlekkende russula was in onze Atlas opgenomen dankzij een vondst in 2005 in een grenshok bij Leek, maar die vindplaats ligt eigenlijk net op Gronings grondgebied (Arnolds et al., 2015). Dus feitelijk is het een nieuwe soort voor Drenthe.
Het hoogtepunt van de excursie vormde de eikenlaan op de grens van het noordelijke en zuidelijke deel van de Kleibosch. Deze laan tussen twee graslandpercelen staat in Drenthe al lang bekend als hotspot van bijzondere paddenstoelen die hun optimum hebben in lanen en bossen op klei in het gebied van de grote rivieren (Veerkamp et al., 1994). Hoewel de mycoflora in zulke open habitats nog niet volledig tot ontwikkeling was gekomen, groeiden er ook deze keer een paar fraaie kleibossoorten, waaronder de naar dit biotoop genoemde Kleibosrussula, voorzien van een klaproosrode hoed en de geur van Hema muurverf. Talrijker was hier de Vorkplaatrussula met een groenige hoed en lamellen die bij de hoedrand gegaffeld zijn, eveneens een soort van klei- en leembodems. Karakteristiek voor kleibossen zijn ook enkele forse boleten, waarvan nu de Wortelende boleet (*Boletus radicans*) en de Fraaie roodnetboleet present waren. Een vrij forse amaniet met een grijze hoed met okergele velumresten trok veel bekijks. In het veld werd de soort uitgemaakt voor de Geelwrattige amaniet (*Amanita franchetii*), maar dat was een vergissing. De beurs aan de basis van de steel en het ontbreken van een ring zijn karakteristiek voor de groep van slanke amanieten. Van de in ons land aanvaarde soorten komt alleen de Grijze slanke amaniet in aanmerking, maar die heeft gewoonlijk witte velumresten. In België wordt een verwante soort onderscheiden, *Amanita simulans*, die beter lijkt te kloppen, maar het is omstreden of deze soort bestaansrecht heeft.

In de eikenlaan: jong exemplaar van de Roodnetboleet (*Boletus legaliae*, links) en een opvallende niet benoemde amaniet uit de *vaginata*-groep met okergeel velum (rechts) (foto's Eef Arnolds).

Op de terugweg doken we nog even in een bosperceeltje in de noordwesthoek van het zuidelijke deel van de Kleibosch. We hadden er nooit eerder aandacht aan geschonken, want de dichte braamstruwelen langs de rand van het pad beloofden niet veel soeps. Daar eenmaal voorbij bleek het echter een goed toegankelijk bosje op zware leem met veel Zomereik en een karakteristieke mycoflora voor kleibossen. Uiteraard groeide er de Kleibosrussula. Die werd hier vergezeld door fraaie exemplaren van de zeldzame, geelgroen getinte Streephoedridderzwam en grote groepen van het Gewoon varkensoor. Langs een greppeltje stonden tientallen exemplaren van de Fijnschubbige gordijnzwam, ook al zo'n typische kleibospaddenstoel. Volgens onze atlas was die laatste soort in Drenthe alleen in 1996 gevonden in landgoed Vennebroek bij Paterswolde (Arnolds et al., 2015). Een onooglijk bruin paddenstoeltje langs het bospad bleek onder de microscoop het zeldzame en bedreigde Dwergbreeksteeltje te zijn, in Drenthe verder alleen bekend uit Schepping bij Beilen. Een verrassend goed bosje dus!

Streephoedridderzwam (*Tricholoma sejunctum*, links) en Fijnschubbige gordijnzwam (*Cortinarius psammocephalus*, rechts) (foto's Eef Arnolds).

Dwergbreeksteeltje (*Conocybe dumetorum*) langs een bospad in De Kleibosch (foto's Eef Arnolds).

Aan het einde van de excursie hadden we 108 soorten genoteerd. Wederom een mooi aantal, zo vroeg in het seizoen. Opvallender nog is het grote aandeel van paddenstoelen die op de Rode lijst staan, in totaal 21 soorten. Ze worden hieronder allemaal genoemd. Daarnaast werden veel soorten genoteerd die in Drenthe zeldzaam zijn. Hiermee is de status van de Kleibosch als mycologisch kroonjuweel met vlag en wimpel bevestigd.

Bijzondere soorten (21 Rode-lijstsoorten):

Kleine brokkelzakamaniet	GE	*Amanita olivaceogrisea*
Grijze slanke amaniet	KW	*Amanita vaginata*
Fraaie roodnetboleet	GE	*Boletus legaliae*
Rimpelige koraalzwam	KW	*Clavulina rugosa*
Gele knotszwam	GE	*Clavulinopsis helvola*
Dwergbreeksteeltje	BE	*Conocybe dumetorum*
Violetbruine gordijnzwam	GE	*Cortinarius balteatocumatilis*
Fijnschubbige gordijnzwam	BE	*Cortinarius psammocephalus*
Violette gordijnzwam	Z	*Cortinarius violaceus*
Grauwe wasplaat	KW	*Hygrocybe irrigata*
Schubbige vezelkop	KW	*Inocybe hystrix*
Valse sterspoorvezelko	KW	*Inocybe pseudoasterospora*
Valse wolsteelvezelkop	KW	*Inocybe stellatospora*
Rosse populierboleet	KW	*Leccinum aurantiacum*
Kleine grauwkop	GE	*Lyophyllum tylicolor*
Gewoon varkensoor	KW	*Otidea onotica*
Bleekgele russula	KW	*Russula farinipes*
Amandelrussula	BE	*Russula grata*
Vorkplaatrussula	Z	*Russula heterophylla*
Spikkelsneerussula	BE	*Russula illota*
Geelvlekkende russula	Z	*Russula luteotacta*
Kleibosrussula	Z	*Russula pseudointegra*
Streephoedridderzwam	BE	*Tricholoma sejunctum*
Valse beukenridderzwam	Z	*Tricholoma ustaloides*
Bittere boleet	KW	*Tylopilus felleus*
Wijnrode boleet	KW	*Xerocomus ripariellus*

11 september. De Strubben en Kniphorstbos

Rob Chrispijn

Ondanks het overwegend natte jaar leidde de droge periode aan het einde van augustus en begin september ertoe dat deze excursie werd afgelast. Tijdens een voorexcursie bleek dat er in de beoogde terreinen te weinig paddenstoelen te vinden waren. Volgend jaar (2024) volgt een herkansing.

Maandag 25 september. Holtingerveld bij Havelte
Eef Arnolds

Leden van de PWD inspecteren de bermen van een half-verhard fietspad langs het Holtingerzand (foto Hans Post).

De septemberdroogte duurde maar kort. Een paar buien hadden ervoor gezorgd dat er weer wat paddenstoelen boven de grond uit piepten, al was het nog geen vetpot. Met 17 deelnemers bezochten we vandaag de noordwesthoek van het Holtingerveld, het uitgestrekte bos- en heidegebied ten noorden van Havelte en Uffelte.
Hoofddoel van de excursie was de Kleine Startbaan, een stukje prachtig heischraal grasland, altijd goed voor een paar verrassingen. Op weg daarheen liepen we eerst over een smal, met gruis verhard fietspad door een bosstrook op de grens van het boerenland en de open heide. In het bos stond niet veel, maar in de smalle, met kalk verrijkte grasstrook langs het fietspaadje werden we verrast door een paar bijzondere soorten die kenmerkend zijn voor deze habitat. Zo stonden er een paar opvallend grote vezelkoppen met een okergele, tot 8 centimeter brede hoed en een stevige, berijpte steel, onderaan voorzien van een gerande knol. De naam 'Forse vezelkop' draagt deze paddenstoel terecht. In onze Atlas wordt slechts één oude vondst gemeld uit de omgeving van Borger (Arnolds et al., 2015), maar de laatste jaren is deze soort al op een paar plekken in Zuidwest-Drenthe gevonden, onder meer op de Havelterberg. Een andere bijzondere vezelkop in deze berm was de Sombere knobbelspoorvezelkop, een niet zo opvallende, vrij kleine soort met een bruine hoed die door Rob thuis op naam is gebracht. Ook deze soort is in Drenthe eerder bij de Havelterberg gevonden, langs een ander schelpenpad.
We vervolgden onze mycospeurtocht over een brede, mulle zandweg die door oefeningen met pantservoertuigen diep was uitgesleten in de heide. Want het Holtingerveld is behalve een prachtig Natura-2000 gebied ook een militair oefenterrein. Nog steeds. Dat zou ons later vandaag worden ingepeperd. Langs de zandweg lagen plaatselijk fraaie, schrale grasstroken met veel Muizenoor en hier en daar Kleine tijm. Daar was echter niets van onze gading te

Forse vezelkop (*Inocybe oblectabilis*) langs fietspad (foto Joop Verburg).

vinden, ook niet in de aangrenzende heide. Het was er voor de weersomstandigheden te open en te droog. Dat beloofde niet veel goeds voor de Kleine Startbaan.
De Kleine Startbaan lag er mooi bij. Het terrein was nog niet gemaaid. Blauwe knoop en Tormentil gaven nog wat fleur aan het grasland en voor de fijnproevers onder ons zaten er nog een paar excentrieke blauwe bloemetjes aan de Liggende vleugeltjesbloem. Met de paddenstoelen viel het reuze mee. Er stonden al een paar vroeg fructificerende wasplaten. De Puntmutswasplaat was het talrijkst; het Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) en de Trechterwasplaat werden elk op één plek aangetroffen. Bij de feeërieke berken in het schraalland groeiden wat mycorrhizapaddenstoelen, waaronder de koperrode Schotelrussula (*Russula velenovskyi*) en de okerbruine Valse radijsvaalhoed (*Hebeloma lutense*). De laatste is nogal zeldzaam en kan alleen onder de microscoop met zekerheid op naam worden gebracht.

De Kleine Startbaan met bloeiende Blauwe knoop, vruchtstengels van Gevlekte orchis en een Puntmutswasplaat (*Hygrocybe acutoconica*) (foto Eef Arnolds).

Satijnzwammen op de Kleine Startbaan. rij 1: links Olijfgroene zwartsneesatijnzwam (*Entoloma querquedula*) (foto Eef Arnolds), rechts idem, detail (foto Joop Verburg).— rij 2: links Lilagrijze satijnzwam (*Entoloma mougeotii*), rechts Grijsblauwe satijnzwam (*Entoloma griseocyaneum*)(foto's Eef Arnolds). – rij 3: links Grauwbruin staalsteeltje (*Entoloma pseudoturci*), rechts Vaalgeel staalsteeltje (*Entoloma longistriatum*) (foto's Eef Arnolds). – rij 4: links Gele satijnzwam (*Entoloma formosum*), rechts Knophaarsatijnzwam (*Entoloma cuspidiferum*) (foto's Joop Verburg).

Op de Kleine Startbaan werd de show echter gestolen door satijnzwammen. In het heischrale grasland zagen we dertien soorten, waarvan er maar liefst twaalf op de Nederlandse Rode Lijst prijken (Arnolds & Veerkamp, 2008). Een deel hiervan kon pas thuis onder de microscoop op naam worden gebracht. Vooral de vele staalsteeltjes wekten groot enthousiasme onder de deelnemers, waaronder zeldzaamheden als de Blauwzwarte satijnzwam met een ravenzwarte hoed, contrasterend met de opvallend lichte lamellen, de Lilagrijze satijnzwam met een geheel beschubde, naar violet neigende hoed, de Grijsblauwe satijnzwam en de Olijfgroene zwartsneesatijnzwam. Het zijn allemaal 'echte' staalsteeltjes met blauwe, grijze of violette tinten op de steel, maar in hun namen komt dat niet tot uiting. Wel in de naam van het prachtige Blauwplaatstaalsteeltje, waarvan zelfs de lamellen in hun jeugd blauw getint zijn. Daarentegen is aan het Grauwbruine staalsteeltje geen blauwe of staalgrijze tint te bespeuren, zoals de naam al suggereert. De verwante Gele satijnzwam met een fel oranjegele hoed behoort eveneens tot de taxonomische groep van staalsteeltjes (ondergeslacht *Leptonia*). De Nederlandse namen van 'staalsteeltjes' zijn, niet alleen voor beginners, uitermate verwarrend en ten dele misplaatst. Het zou goed zijn om hier eens orde op zaken te stellen.
De meest bijzondere satijnzwam op de Kleine Startbaan behoorde niet tot de staalsteeltjes. De Knophaarsatijnzwam is een onopvallend mycena-achtig paddenstoeltje met een gewelfde, bruine hoed. Onder de microscoop vallen de grote sporen en tweesporige basidieën op, terwijl de steeltop bezet is met geknopte haren. Het is een kensoort van vochtige heischrale graslanden die in Drenthe ook in de Reitma bij Elp en op het Eexterveld is gevonden.
In het veld werd ook de Sneeuwvloksatijnzwam (*E. sericellum*) genoteerd. Onder de microscoop bleek echter dat het meegenomen materiaal betrekking had op de Kleine molenaar, eveneens een kleine witte paddenstoel met roze lamellen, maar met een veel kortere steel en totaal andere sporen. Ook deze soort is kenmerkend voor kortgrazige, schrale graslanden op kalkhoudende, droge grond.

Een aangename middagpauze met een boterham op de Kleine Startbaan (foto Hans Post).

We hadden net in een vredige, ongeregelde heksenkring ons broodje gegeten en stonden op het punt om verder te trekken, toen uit het niets een man opdook die ons verordonneerde om de Kleine Startbaan ogenblikkelijk te verlaten. We zouden niet over de benodigde vergunning beschikken en de kwetsbare vegetatie onherstelbare schade berokkenen. Een jvergunning hadden we inderdaad niet. Het bleek dat wij ons niet bevonden op een natuurgebied van Staatsbosbeheer, zoals wij veronderstelden, maar op een terreingedeelte dat eigendom was van het ministerie van Defensie. De opduikende beambte bleek beheerder en toezichthouder van militaire oefenterreinen te zijn. Nadat we hem onze complimenten hadden gegeven voor het zorgvuldige beheer van de Kleine Startbaan en onze serieuze mycologische missie hadden uitgelegd, bedaarden de gemoederen. De beheerder vertelde ons interessante details over het ontstaan van de Kleine Startbaan. Die was in de Tweede Wereldoorlog aangelegd door de Duitsers als onderdeel van een militair vliegveld. In tegenstelling tot de Grote Startbaan, vlak ten noorden van Havelte, is de Kleine Startbaan nooit in gebruik was genomen. De startbaan was aanvankelijk geplaveid met klinkers en beton op een lemige ondergrond. De klinkers werden kort na de bevrijding afgevoerd voor gebruik elders. Aan deze oorlogsactiviteiten heeft de Kleine Startbaan een deel van haar bijzondere natuurwaarden te danken.
In de middag keken we rond in het westelijke deel van het Westerzand. Dit voormalige stuifzand is in het begin van de vorige eeuw met Grove den bebost. Plaatselijk herinneren open zandplekken nog aan het voormalige stuifzand. Zulke droge terreinen zijn vooral in het late najaar interessant voor paddenstoelen, bijvoorbeeld voor enkele ridderzwammen die gebonden zijn aan dennen op zeer voedselarme zandgrond. Nu stond er nog niet zoveel van onze gading, maar ons bezoek was toch de moeite waard. De talrijkste soort was er de Porfieramaniet die met tientallen vruchtlichamen verspreid onder de dennen stond. Ook dit is een sterk afgenomen Rode-lijstsoort van zure, voedselarme zandgronden. Hij is niet gebonden aan naaldbossen maar kan ook met loofbomen mycorrhiza vormen. Een andere zeldzame mycorrhizavormer was hier de Bedrieglijke gordijnzwam. De Nederlandse naam is een rigide vertaling van de wetenschappelijke naam *Cortinarius simulatus*, want in werkelijkheid is er niets 'bedrieglijks' aan deze paddenstoel. Integendeel, deze gordijnzwam is al in het veld gemakkelijk te herkennen aan de forse vruchtlichamen met een bruine hoed en een violette steel met roestrode velumgordels.

Bedrieglijke gordijnzwam (*Cortinarius simulatus*) (foto Joop Verburg).

Op de terugweg over de zandwegen door de heide hadden we er een stevig tempo in, voor paddofielen althans. Toch zag ik in een berm tussen tijm en schapengras een paar okergele, verschrompelde hoedjes staan. Die bleken vast te zitten aan dunne, glanzend roodbruine stelen. Interessant, te meer omdat de paddenstoeltjes, zelfs uitgedroogd, sterk naar knoflook roken. Het was de Kale knoflooktaailing, een soort van droge graslanden en struwelen die vooral in de duinen voorkomt. In Drenthe is hij in de vorige eeuw vooral in jeneverbes-struwelen waargenomen. Tegenwoordig is het een zeldzaamheid (Arnolds et al., 2015).

Kale knoflooktaailing (*Mycetinis scorodonius*), gevonden nabij de Kleine Startbaan, na het bevochtigen van de uitgedroogde vruchtlichamen gefotografeerd in eigen tuin (foto's Eef Arnolds).

Bijzondere soorten (25 Rode-lijstsoorten):

Porfieramaniet	KW	*Amanita porphyria*
Hanenkam	GE	*Cantharellus cibarius*
Gele knotszwam	GE	*Clavulinopsis helvola*
Kleine molenaar	KW	*Clitopilus scyphoides*
Echte tolzwam	GE	*Coltricia perennis*
Wortelend breeksteeltje	Z	*Conocybe alboradicans*
Bedrieglijke gordijnzwam	BE	*Cortinarius simulatus*
Schubbig staalsteeltje	GE	*Entoloma asprellum*
Geschubd blauwplaatstaalsteeltje	KW	*Entoloma chalybaeum* var. *chalybaeum*
Blauwzwarte satijnzwam	GE	*Entoloma corvinum*
Knophaarsatijnzwam	GE	*Entoloma cuspidiferum*
Gele satijnzwam	GE	*Entoloma formosum*
Grijsblauwe satijnzwam	KW	*Entoloma griseocyaneum*
Vaalgeel staalsteeltje	BE	*Entoloma longistriatum* var. *microsporum*
Lilagrijze satijnzwam	KW	*Entoloma mougeotii*
Grauwbruin staalsteeltje	KW	*Entoloma pseudoturci*
Olijfgroene zwartsneesatijnzwam	GE	*Entoloma querquedula*
Kortstelige satijnzwam	KW	*Entoloma rusticoides*
Zwartsneesatijnzwam	KW	*Entoloma serrulatum*
Puntmutswasplaat	KW	*Hygrocybe acutoconica*
Trechterwasplaat	Z	*Hygrocybe cantharellus*
Heidezwavelkop	BE	*Hypholoma ericaeum*
Sombere knobbelspoorvezelkop	GE	*Inocybe glabrodisca*
Forse vezelkop	BE	*Inocybe oblectabilis*
Kale knoflooktaailing	KW	*Mycetinis scorodonius*
Groot moskussentje	KW	*Pulvinula convexella*
Olijfkleurig matkopje	KW	*Simocybe centunculus*

Maandag 9 oktober. Landgoed Mensinge bij Roden
Rob Chrispijn

Een oude beuk vol Porseleinzwammen (*Oudemansiella mucida*) in Mensinge trok vandaag veel bekijks (foto Eef Arnolds).

In de tijd dat vier paddenstoelenvrienden de Provincie Groningen onveilig maakten om in kaart te brengen wat er zoal aan paddenstoelen groeiden in het buitengebied, kwam ik soms ook in het Mensingebos, dat net over de grens in Drenthe ligt. Daar heb ik nog altijd goeie herinneringen aan, maar er gingen geruchten dat in latere jaren de oude glorie aan kwaliteit had ingeboet en mede daarom ben ik er de laatste twee decennia amper nog geweest. Maar de hernieuwde kennismaking op 9 oktober viel me alleszins mee, sterker nog: was een grote verrassing. Want samen met 25 deelnemers aan deze excursie bezochten we een deel dat ik nog niet kende en het waren vooral twee eikenlanen en een stuk bemost naaldbos met verspreide Grove den en Fijnspar die verrassend goed voor paddenstoelen waren.
Staatsbosbeheer maakt enige reclame voor dit gebied met de leus ‘Drenthe in het klein’, ofwel bijna alle Drentse landschapselementen zijn er terug te vinden: verschillende bostypen, heide, een beek met madelanden. En dat alles in de twee vierkante kilometer die Landgoed Mensinge beslaat.
In de periode tussen 1880 en 1920 werden grote delen van dit gebied beplant met naaldbomen. Dat leidde meestal tot saaie bossen die de huidige beheerders een doorn in het oog zijn. Paddenstoelen hebben geen boodschap aan saaiheid. Zolang er maar voldoende bodemrust is en de stikstof uit de atmosfeer zich niet te veel ophoopt, weten zij hun weg wel te vinden. Deze excursie maakte duidelijk dat een belangrijk deel van de bijzonderheden en Rode Lijst-soorten in bovengenoemde naaldbossen was te vinden.
Er groeide een gordijnzwam zo dicht langs het pad dat een wandelaar drie exemplaren had platgetrapt. Daardoor was wel het violette steelvlees goed te zien. Het ging dan ook om de Violetsteelgordijnzwam, een zeer zeldzame soort waarvan de weinige vindplaatsen vooral liggen op de Utrechtse heuvelrug, in Twente en in Drenthe. De Verspreidingsatlas noemt

Violetsteelgordijnzwam (*Cortinarius evernius*) bij Grove den in Mensinge (foto Rob Chrispijn).

hem een begeleider van loofbomen, maar in Drenthe groeit hij alleen maar bij Grove den en Fijnspar. Ook in Scandinavië is hij kenmerkend voor naaldbossen (Knudsen et al., 2012).
Het lijkt wel of loofbomen onwillekeurig worden voorgetrokken. Want van de hier eveneens aangetroffen Olijfkleurige sparrengordijnzwam wordt ook gemengd bos als habitat vermeld, terwijl alle tien vondsten die ik me voor de geest kan halen, op één na, allemaal in mosrijk fijnsparrenbos waren. Interessant was de vondst van een groene vorm van de Duivelsbroodrussula (*Russula sardonia* f. *viridis*). Het was een mooie groep. Jaap Wisman was er blij mee en heeft een collectie meegenomen voor het Nationaal Herbarium in Leiden.

Groene vorm van Duivelsbroodrussula (*Russula sardonia* f. *viridis*) (foto Eef Arnolds).

Rossige stekelzwam (*Hydnum rufescens*) (foto Rob Chrispijn).

De eikenlanen met hier en daar een paar beuken leverden weer heel andere soorten op. Daar waar er een half verhard fietspad door heen liep, groeiden kenmerkende soorten van basenrijke omstandigheden, zoals de Gewone melkbekerzwam (*Peziza succosa*) en de Lilagrijze vezelkop (*Inocybe griseolilacina*), terwijl op iets grotere afstand van het fietspad zowel de Gele stekelzwam als de Rossige stekelzwam zich lieten zien.
Heel bijzonder was de vondst van het Gezellig taaisteeltje. Ze groeiden inderdaad gezellig in bundeltjes en groepjes in de berm van een half-verharde weg. Dit mycena-achtige, grijsbruine paddenstoeltje viel in het veld op door de berijpte steel en de matte hoed. De soort was niet eerder in Drenthe vastgesteld. Het Gezellig taaisteeltje heeft zijn hoofdverspreiding in streken met kalkhoudende grond, in Nederland dus Zuid-Limburg, het rivierengebied en de kalkrijke duinen.

Gezellig taaisteeltje in Mensinge (*Mycenella trachyspora*) (foto Eef Arnolds).

Eef en Rob fotograferen fraaie vruchtlichamen van de Spitse gordijnzwam (*Cortinarius acutus*) (foto Hans Post).

Apart is de groeiwijze van het Mosschelpje (*Chromocyphella muscicola*) die zorgt voor ronde wittige plekken op levende stammen van bomen die begroeid zijn met bladmossen. Het schelpje zelf is een paar millimeter, maar als je met vele bent, oefen je toch invloed uit op je omgeving. Je hoeft alleen maar naar de mens te kijken om het bewijs te zien van deze stelling. Vóór 1990 was deze soort nog onbekend in Nederland, anno 2024 laat de Verspreidingsatlas 468 bezette hokken zien!
Tot slot, een mooi helder rozerode russula op een vochtige plek bij berk. Eef en ik zagen hem tegelijkertijd en we hadden meteen hetzelfde idee: die hebben we eerder gezien en wel lang geleden bij Gieten in een soortgelijk biotoop. Iets met een q erin. Eef kwam als eerste op de naam: *Russula aquosa*, de Waterige russula. Ondanks de 29 atlasblokken in de Verspreidingsatlas hadden we die in de vijftien tussenliggende jaren niet meer gezien!
Deze prachtige excursie leverde 175 soorten op.

Spitse gordijnzwam (*Cortinarius acutus*) (foto Eef Arnolds).

Bijzondere soorten (21 Rode-lijstsoorten):

Porfieramaniet	KW	*Amanita porphyria*
Hanenkam	GE	*Cantharellus cibarius*
Spitse gordijnzwam	BE	*Cortinarius acutus*
Roodschubbige gordijnzwam	KW	*Cortinarius bolaris*
Violetsteelgordijnzwam	BE	*Cortinarius evernius*
Pagemantel	KW	*Cortinarius semisanguineus*
Kopervloksteelgordijnzwam	Z	*Cortinarius spilomeus*
Olijfkleurige sparrengordijnzwam	Z	*Cortinarius subtortus*
Dennensatijnzwam	GE	*Entoloma cetratum*
Bruine suikerzwam	Z	*Exidia saccharina*
Vlokkig veenmosklokje	KW	*Galerina paludosa*
Gele stekelzwam	KW	*Hydnum repandum*
Rossige stekelzwam	KW	*Hydnum rufescens*
Bruine moeraszwavelkop	KW	*Hypholoma uda*
Vals poedersteeltje	Z	*Inocybe jacobi*
Purperbruine wolvezelkop	BE	*Inocybe leptophylla*
Valse wolvezelkop	KW	*Inocybe stellatospora*
Bruine zandpadvezelkop	BE	*Inocybe subcarpta*
Baardige melkzwam	KW	*Lactarius torminosus*
Gezellig taaisteeltje	GE	*Mycenella trachyspora*
Bruinbultige franjehoed	BE	*Psathyrella gossypina*
Waterige russula	KW	*Russula aquosa*
Appelrussula	KW	*Russula paludosa*
Duivelsbroodrussula, groene vorm	Z	*Russula sardonia* f. *viridis*
Olijfkleurig matkopje	KW	*Simocybe centunculus*
Holsteelboleet, bruine vorm	KW	*Suillus cavipes* f. *cavipes*
Holsteelboleet, gele vorm	KW	*Suillus cavipes* f. *aurea*

Maandag 23 oktober. Boekweitenveentje bij Gieten

Eef Arnolds

Marie José Blans kijkt verliefd naar een bundeltje Grote bloedsteelmycena (*Mycena haematopus*) op een eikentak in het Boekweitenveentje (foto Joop Verburg).

We hadden geluk. De excursie naar het Boekweitenveentje viel samen met de paddenstoelenpiek in het toch al overdadige paddenstoelenjaar 2023. Dat was te merken aan de grote opkomst van twintig deelnemers en aan het dagtotaal van 249 soorten paddenstoelen. Daarmee behoort deze excursie tot de vijf soortenrijkste excursies sinds de oprichting van de PWD in 1999. Het grote aantal soorten was uiteraard niet alleen te danken aan het gunstige weer, maar ook aan de ecologische kwaliteiten van dit mycologische kroonjuweel, waar op een beperkte oppervlakte een enorme variatie aan habitats te vinden is. Het meest verbreid zijn er loofbossen op humeuze zandgrond. Die zijn echter ten dele met kalk verrijkt door de activiteiten van een vroegere cementfabriek. Maar er zijn ook steile, schrale moshellingen met kreupele eiken, moerasbosjes met wilgen, berken en elzen, stukjes heischraal grasland en open heide. Het geheel wordt doorsneden door enkele met puin verharde paden met plaatselijk voedsel- en kalkrijke bermen. Tijdens ons bezoek stonden in al die habitats volop paddenstoelen. Hieronder een kleine selectie van alle moois dat we onderweg tegenkwamen.

Violetstelige poederparasol (*Cystolepiota bucknallii*, links) en Oranje koraaltje (*Ramariopsis crocea*) langs een pad in het Boekweitenveentje (foto's Joop Verburg).

Om met de bermen te beginnen, dat is hier het domein van kluifzwammen en parasolzwammen, waaronder regionaal zeldzame soorten als de Holsteelkluifzwam, Roetkluifzwam, Purperbruine parasolzwam, Vlekkende poederparasol en Violetstelige poederparasol. Een nieuwe soort voor het Boekweitenveentje was het Tweesporig taaisteeltje, een grijsbruin, mycena-achtig paddenstoeltje dat onder de loep opviel door de sterk berijpte steel. Het groeide op een lemige plek langs een karrenspoor. De Drentse atlas meldt slechts één vondst van een halve eeuw geleden, in 1974 langs een schelpenfietspad bij Gasteren. Op de kleine, enigszins open gebleven heischrale plekken langs de paden stonden subtiele schoonheden als het Oranje koraaltje, Geschubd blauwplaatstaalsteeltje en de Zwartsneesatijnzwam. Dit drietal is al lange tijd uit dit terrein bekend. Het was goed om te constateren dat ze hier nog steeds voorkomen.
Dankzij de PWD en beschikbare informatie op het Internet staat het Boekweitenveentje tegenwoordig bekend als paddenstoelenwalhalla. Dat trekt zwamtwitchers aan, ook van buiten Drenthe. Sommige deelnemers waren kort tevoren al in het Boekweitenveentje geweest. Ze wisten precies waar twee spectaculaire houtpaddenstoelen te vinden waren. Eerst zagen we op een stronk een fraaie Kroontjesknotszwam, een koraalachtig kunstwerkje van meerdere etages, bekroond met onregelmatig getande bekertjes. Deze opvallende paddenstoel is pas in 2007 voor het eerst in Nederland gevonden en wel in het Horsterwold in Oost-Flevoland (Van der Putte, 2008). De soort heeft zich verbazend snel verspreid en is

Kroontjesknotszwam (*Artomyces pyxidatus*) in het Boekweitenveentje (foto Joop Verburg).

nu reeds uit 425 atlasblokken bekend (NDFF paddenstoelenatlas), vooral in de zuidelijke helft van Nederland. In het noordoosten is het nog een zeldzaamheid. De oorzaak van de explosieve uitbreiding is niet bekend. Even verder stond op een liggend stammetje een klein exemplaar van de Gelobde pruikzwam, een ongesteelde, witte hoed met zijlobben, aan de onderzijde bezet met lange stekels. Het was moeders mooiste niet, maar er vormde zich toch een indrukwekkende rij fotografen die allemaal deze zeldzame soort wilden 'hebben'.

Gelobde pruikzwam (*Hericium cirrhatum*) in het Boekweitenveentje, detail (foto Geert de Vries).

Wollige stekelzwam (*Phellodon confluens*) bij Zomereik op steile helling (foto Joop Verburg).

Op de steile hellingen langs de voormalige zandwinputten stonden, zoals gewoonlijk, groepjes stekelzwammen. Drie soorten waren present: Blauwvoetstekelzwammen staan er meestal al in augustus en waren al ver heen, maar de Fluwelige stekelzwam en de Wollige stekelzwam stonden er nog goed bij. Dat gold ook voor de spierwitte vruchtlichamen van de Witte duifridderzwam, hier eveneens een vrijwel jaarlijks fructificerende paddenstoel. Bij een paar berken stond een groepje tere russula's met fletse, groene en roze tinten in de hoed en bleekgele lamellen. Ze werden thuis gedetermineerd als de Sierlijke russula, in Drenthe ook al een zeldzaamheid. Deze soort werd vroeger regelmatig uit het Boekweitenveentje gerapporteerd, maar de laatste melding dateerde alweer uit 2006. Gelukkig komt de Sierlijke russula er nog steeds voor.

Sierlijke russula (*Russula gracillima*) bij Ruwe berk op steile helling (foto Joop Verburg).

Knollige gordelsteelgordijnzwam (*Cortinarius privignoides*) (foto Joop Verburg).

Onder kwarrige, oude eiken op een steile helling groeiden een paar grote, bruine gordijnzwammen met een forse knol aan de steelbasis. Die werd na veel zoekwerk in diverse publicaties gedetermineerd als de Knollige gordelsteelgordijnzwam, een zeldzame soort met een paar verspreide vindplaatsen in ons land. In Drenthe is hij alleen bekend van een oude vondst in 1987 in landgoed Vennebroek bij Paterswolde (Arnolds et al., 2015). Dat is dus een sieraad erbij aan de kroon van het Boekweitenveentje!
De bodem van de zandkuilen is in de loop van vele jaren spontaan begroeid geraakt met dichte bosschages van wilgen, elzen, berken en eiken. Zulke kleine, maar fijne, jungle-achtige hoekjes zijn in aangeharkt Nederland een schaars goed. We vonden er onder meer een paar interessante gordijnzwammen, bij wilgen de Holsteelgordijnzwam en Honingkleurige galgordijnzwam, bij berken de Groene berkengordijnzwam.
Aan het einde van de excursie dook ik nog even onder een groep hazelaars nabij de ingang van het terrein omdat ik daar ooit een paar leuke parasolzwammen had gevonden en, als kers op de taart, het Gewoon olijfzwammetje. En warempel, tussen het afgevallen blad stonden weer twee van die bleekbruine paddenstoeltjes met opvallend olijfgroen getinte lamellen. Gewoon is het Gewoon olijfzwammetje allerminst. Er is maar een handvol vindplaatsen in ons land bekend en de enige plek in Drenthe is het Boekweitenveentje.
Een mooie uitsmijter van ons paddenstoelenfeestje vandaag!

Honingkleurige galgordijnzwam (*Cortinarius pluvius*, links) (foto Joop Verburg) en Gewoon olijfzwammetje (*Callistosporium luteoolivaceum*, rechts) (foto Eef Arnolds).

Bijzondere soorten (25 Rode-lijstsoorten):

Kroontjesknotszwam	Z	*Artomyces pyxidatus*
Gewoon olijfzwammetje	GE	*Callistosporium luteoolivaceum*
Hanenkam	GE	*Cantharellus cibarius*
Rimpelige koraalzwam	KW	*Clavulina rugosa*
Gele knotszwam	GE	*Clavulinopsis helvola*
Fraaie knotszwam	KW	*Clavulinopsis laeticolor*
Tweegeurtrechterzwam	Z	*Clitocybe menthiodora*
Holsteelgordijnzwam	Z	*Cortinarius cavipes*
Honingkleurige galgordijnzwam	Z	*Cortinarius pluvius*
Knollige gordelsteelgordijnzwam	BE	*Cortinarius privignoides*
Groene berkengordijnzwam	Z	*Cortinarius raphanoides*
Violette gordijnzwam	Z	*Cortinarius violaceus*
Violetstelige poederparasol	Z	*Cystolepiota bucknallii*
Vlekkende poederparasol	Z	*Cystolepiota hetieri*
Stekelige hertentruffel	KW	*Elaphomyces muricatus*
Geschubd blauwplaatstaalsteeltje	KW	*Entoloma chalybaeum* var. *chalybaeum*
Geelbruine satijnzwam	Z	*Entoloma lividoalbum*
Zwartsneesatijnzwam	KW	*Entoloma serrulatum*
Dwergvaalhoed	BE	*Hebeloma birrus*
Roetkluifzwam	KW	*Helvella atra*
Holsteelkluifzwam	KW	*Helvella elastica*
Gelobde pruikzwam	BE	*Hericium cirrhatum*
Fluwelige stekelzwam	KW	*Hydnellum spongiosipes*
Spitse spleetvezelkop	Z	*Inocybe flavella*
Blozende dennenvezelkop	Z	*Inocybe whitei*
Baardige melkzwam	KW	*Lactarius torminosus*
Rosse populierboleet	KW	*Leccinum aurantiacum*
Zwarte berkenboleet	Z	*Leccinum melaneum*
Oranjebruine parasolzwam	Z	*Lepiota boudieri*
Purperbruine parasolzwam	Z	*Lepiota fuscovinacea*
Verkleurzwammetje	KW	*Melanophyllum haematospermum*
Tweesporig taaisteeltje	KW	*Mycenella bryophila*
Gewoon varkensoor	KW	*Otidea onotica*
Wollige stekelzwam	KW	*Phellodon confluens*
Harig kaalkopje	Z	*Psilocybe puberula*
Oranjegeel koraaltje	KW	*Ramariopsis crocea*
Bezemkoraaltje	KW	*Ramariopsis tenuiramosa*
Sierlijke russula	Z	*Russula gracillima*
Violette russula	BE	*Russula violacea*
Blauwvoetstekelzwam	KW	*Sarcodon scabrosus*
Witte duifridderzwam	BE	*Tricholoma columbetta*

Maandag 6 november. Bankenbosch bij Veenhuizen
Rob Chrispijn

Boswachterij Veenhuizen, vak 51, een tochtig bos na dunning en groepenkap (foto Rob Chrispijn).

In het Bankenbosch liggen drie sparrenpercelen die dankzij hun rijkdom aan sparrenbegeleiders in overleg met Staatsbosbeheer uitgeroepen zijn tot naaldbosreservaat. De kleinste daarvan, vak 51, meet minder dan anderhalve hectare. Toen we met een groep van ruim twintig mensen die kant uitliepen, sloeg de schrik ons om het hart. Van enige afstand was al te zien dat er forse ingrepen hadden plaatsgevonden, ondanks de status van reservaat. Aaldrik Pot van Staatsbosbeheer, die op deze excursie aanwezig was, was ook onaangenaam verrast. Later hoorden we van hem dat door slechte interne communicatie de reservaatstatus niet bij alle betrokkenen bekend was, waardoor in dit stukje sparrenbos toch groepenkap was toegepast. Daardoor gaan zon en wind helaas meer vat krijgen op dit – door de kleine omvang - toch al tochtige bos.

Olijfkleurige sparrengordijnzwam (*Cortinarius subtortus*) (Foto Joop Verburg).

De ster van de dag: Sparrenslijmkop (*Hygrophorus olivaceoalbus*) (foto Rob Chrispijn).

De vooruitzichten leken dus slecht, maar eenmaal ter plaatse viel de oogst enorm mee. Het was alsof dit stukje bos nog één maal wilde laten zien wat het aan potentie in huis had: veel paddenstoelen en vooral heel veel soorten. Zoals blijkt uit de lijst met bijzonderheden zijn de gordijnzwammen met twaalf soorten goed vertegenwoordigd. Daarvan zijn de Olijfkleurige sparrengordijnzwam, de Oranje mosbosgordijnzwam en *Cortinarius sphagnophilus* (nog geen Nederlandse naam) nieuw voor dit perceel. Nieuw was ook de Zwartrode russula, maar mogelijk was die in het verleden ook al aanwezig en toen uitgescholden voor de Broze russula (*Russula fragilis*), die ook een purperrode variant kent. Een paar jaar terug heeft Eef dit onderzocht en hij ontdekte dat donkerrode russula's in fijnsparrenbossen vrijwel steeds Zwartrode russula's zijn, onder meer herkenbaar aan hun kleine sporen.

Fotografen in aanbidding op het natte mos voor de Sparrenslijmkop (*Hygrophorus olivaceoalbus*) (foto Eef Arnolds).

Hoogtepunt van deze dag was zonder twijfel de vondst van de Sparrenslijmkop. Hij is lang uitgestorven geacht, maar in de jaren tien van het nieuwe millennium herontdekt in een fijnsparrenbos in Boswachterij Hooghalen. Het is een soort die bijvoorbeeld in de Ardennen in sparrenbossen niet zeldzaam is, maar in Nederland vermoedelijk altijd schaars is geweest. Iemand van ons vond hem vandaag met vijf exemplaren aan de rand van het perceel en die zijn door vrijwel alle deelnemers aan deze excursie gefotografeerd.
In de laatste *Cantharellus* – nummer 28 – staat een verslag van een onderzoek uit de jaren 2019 - 2022 naar de vitaliteit en de aanwezigheid van bijzondere paddenstoelen Arnolds & Chrispijn, 2024). In dit voornamelijk door Eef geschreven stuk staat in de tabel met meest waardevolle percelen van sparrenbossen in Drenthe vak 51 op de zesde plaats. Het aantal aandachtsoorten over beide perioden samen (2011 - 2014 en 2019 - 2022) is 26. Alleen deze ene excursie leverde voor dit perceel al 30 aandachtsoorten op. Een duidelijk bewijs hoe goed het was. Heel verheugend, natuurlijk, maar geen garantie voor de toekomst. De herfst van 2023 was nat, dus uitdroging speelde geen rol. In drogere najaren zullen de effecten van de groepenkap zich waarschijnlijk sterker doen gelden.

Op weg naar bosvak 18 probeerde Joop over een sloot te springen om een paddenstoel aan de andere kant te bekijken, maar de sloot was breed en de veengrond zacht … (foto's Eef Arnolds).

Tot slot gingen we als licht uitgedunde groep naar vak 18. Dit vak werd bij de eerste verkenningen in de bossen van Veenhuizen veelbelovender geacht dan vak 51. Maar terwijl 18 min of meer stil is blijven staan, heeft 51 zich steeds verder ontwikkeld. Daarom in vak 18 geen reeks nieuwe gordijnzwammen, maar nog steeds dezelfde soorten, zoals Jodoformgordijnwam en Franjeplaatgordijnzwam. En natuurlijk ook de Olijfplaatgordijnzwam (*Cortinarius scaurus*) en Fraaie gifgordijnzwam (*C. rubellus*), maar die twee behoren bijna tot de vaste inventaris van elk goed bemost fijnsparrenbos.
In totaal zijn er deze dag 104 soorten genoteerd.
Bijzondere soorten (16 Rode-lijstsoorten):

Klompvoetchampignon	Z	*Agaricus essetei*
Roodschubbige gordijnzwam	KW	*Cortinarius bolaris*
Kamfergordijnzwam	GE	*Cortinarius camphoratus*
Oranje mosbosgordijnzwam	Z	*Cortinarius fulvescens*
Franjeplaatgordijnzwam	Z	*Cortinarius junghuhnii*
Donkerlila gordijnzwam	GE	*Cortinarius malachius*
Jodoformgordijnzwam	KW	*Cortinarius obtusus*
Pagemantel	KW	*Cortinarius semisanguineus*
Nog geen Ned. Naam	Z	*Cortinarius sphagnophilus*
Kopervloksteelgordijnzwam	Z	*Cortinarius spilomeus*
Olijfkleurige sparrengordijnzwam	Z	*Cortinarius subtortus*
Korrelige hertentruffel	KW	*Elaphomyces granulatus*
Sterspoorsatijnzwam	GE	*Entoloma conferendum*
Zilversteelsatijnzwam	KW	*Entoloma turbidum*
Oranje mosklokje	KW	*Galerina calyptrata*

Behaarde roodsteelcollybia	KW	*Gymnopus fagiphilus*
Gele stekelzwam	KW	*Hydnum repandum*
Sparrenslijmkop	EB	*Hygrophorus olivaceoalbus*
Purperbruine wolvezelkop	BE	*Inocybe leptophylla*
Valse wolvezelkop	KW	*Inocybe stellatospora*
Zwetende kaaszwam	GE	*Postia guttulata*
Zwartrode russula	Z	*Russula atrorubens*
Appelrussula	KW	*Russula paludosa*

Maandag 20 november. Lheederzand ten zuiden van Lhee
Rob Chrispijn

Hans Post, Tiny Goustra en Annet Elsinga inspecteren de mycoflora op een dode populier (foto Joop Verburg).

De PWD excursie naar het Lheederzand vond eigenlijk net een week te laat plaats. Acht dagen eerder had ik bij de inventarisatie van het Lheederzand op de nabijgelegen hei twee grote bijzonderheden aangetroffen. In een heischrale vegetatie groeiden namelijk – een kleine meter van een schelpenpad – zowel de Blauwe molenaarsatijnzwam (*Entoloma bloxamii*) als de Violetgrijze wasplaat (*Hygrocybe lacmus*). De eerste was in Drenthe alleen bekend van de Kleine Startbaan, de tweede kent een paar vindplaatsen meer, steeds in heischrale graslanden. Hoe goed we ook zochten, van beide soorten geen spoor meer. Ik kon het toch niet laten om hier een foto van de Violetgrijze wasplaat te plaatsen.
Gelukkig viel er nog genoeg te beleven. Iemand trok een groot stuk schors van een dode populier. Voilà, tien soorten … De mooiste was het Breedsporig hangkommetje (*Merismodes anomala*), een kleinood van een paar millimeter groot dat met honderden exemplaren een stuk van de schors versierde. Met zijn krans van randharen ziet het eruit als een ascomyceet, maar het heeft basidiën, net als een plaatjeszwam. Volgens de Verspreidingsatlas is het een algemene soort, maar ja als je je zo verstopt achter schors, word je toch niet zo vaak gevonden. Ik had hem in ieder geval lang niet gezien. Dat geldt ook voor de Toefige labyrintzwam (*Abortiporus biennis*) die plompverloren in een grazig stuk

Breedsporig hangkommetje (*Merismodes anomala*) op schors van dode populier (foto Joop Verburg).

groeide. Een beetje vreemde vindplaats en omdat hij er niet zo erg toefig uitzag, duurde het even voor ik hem thuis kon brengen.
Zoals de titel zegt, ging deze excursie naar het Lheederzand, dat een zekere faam ontleent aan het feit dat in dit gebied ten zuiden van Dwingeloo enkele stekelzwammen het nog enige tijd hebben uitgehouden voordat ze voorgoed uit Nederland verdwenen. Het ging om soorten, gebonden aan Grove den, die op voormalige stuifduinen groeiden. Die stuifduinen zijn er nog steeds, maar ze zijn tegenwoordig begroeid met grassen als Bochtige smele ten teken dat van de voedselarmoede waar stekelzwammen in konden gedijen, niets meer over is. Alleen de Roodschubbige gordijnzwam, die hier algemeen is bij loofbomen, kun je nog zien als een relict van schralere tijden.
Wie bijzonderheden wilde tegenkomen, moest het hebben van de hei, en dan vooral van de stukken die een paar jaar terug geplagd zijn, of anders van de bermen van het schelpenfietspad dat hier door de Dwingeloosche Heide loopt. Waar Dophei groeide, vonden we onder meer de Adonismycena, Gele moeraszwavelkop, Verblekende knotszwam en het Oranje mosklokje. In schaars begroeide heischrale stukken groeiden Bezemkoraaltje en

Violetgrijze wasplaat (*Hygrocybe lacmus*, links) (foto Rob Chrispijn) en Geurende wasplaat (*H. russocoriacea*, rechts) (foto Joop Verburg) langs schelpenpad in het Lheederzand.

Adonismycena (*Mycena adonis*, links) en Zandmosklokje (*Galerina alluviana*, rechts)
(foto's Joop Verburg).

Zandmosklokje. In de grazige bermen van het fietspad werden drie verschillende aardtongen aangetroffen: de Fijngeschubde aardtong, Kleverige en Slanke aardtong. Alleen de laatste staat op de Rode Lijst. De leukste vondst was hier die van de Geurende wasplaat, ook omdat er heel veel van stonden en iedereen met eigen neus kon testen dat het ene exemplaar veel sterker geurde – naar Russisch leer, is de boekenwijsheid – dan het andere. We vonden 91 soorten, zo laat in het jaar niet slecht.
Bijzondere soorten (15 Rode-lijstsoorten):

Hanenkam	GE	*Cantharellus cibarius*
Verblekende knotszwam	KW	*Clavulinopsis luteoalba*
Wortelend breeksteeltje	Z	*Conocybe alboradicans*
Roodschubbige gordijnzwam	KW	*Cortinarius bolaris*
Boomloze gordijnzwam	Z	*Cortinarius pratensis*
Zandmosklokje	GE	*Galerina alluviana*
Oranje mosklokje	KW	*Galerina calyptrata*
Slanke aardtong	KW	*Geoglossum umbratile*
Elfenwasplaat	GE	*Hygrocybe ceracea*
Geurende wasplaat	BE	*Hygrocybe russocoriacea*
Sneeuwzwammetje	GE	*Hygrocybe virginea*
Gele moeraszwavelkop	BE	*Hypholoma ericaeoides*
Adonismycena	KW	*Mycena adonis*
Veenmycena	KW	*Mycena megaspora*
Bezemkoraaltje	BE	*Ramariopsis tenuiramosa*
Slanke kopergroenzwam	BE	*Stropharia pseudocyanea*
Okerwitte ridderzwam	KW	*Tricholoma stiparophyllum*

Literatuur.

Arnolds, E. & A. van den Berg. 2013. Beknopte standaardlijst van Nederlandse Paddenstoelen. Nederlandse Mycologische Vereniging, Utrecht.
Arnolds, E. & R. Chrispijn, 2024. Sparrenreservaten in Drenthe: mycoflora en toekomstperspectief. Cantharellus 28: 7-43.
Arnolds, E., R. Chrispijn & R. Enzlin (red.). 2015. Ecologische Atlas van Paddenstoelen in Drenthe. Paddestoelen Werkgroep Drenthe, Beilen.
Arnolds, E. & M. Veerkamp. 2008. Basisrapport Rode Lijst Paddenstoelen. Nederlandse Mycologische Vereniging, Utrecht.
Christian, J. 2008. Die Gattung *Ramaria* in Deutschland. IHW-Verlag, Eching.
Knudsen, H. & J. Vesterholt (eds). 2012. Funga Nordica, Ed. 2. Agaricoid, boletoid, clavaroid, cyphelloid and gastroid genera. Nordsvamp, Copenhagen.
Lammers, H., H. van Hooff, L. Raaijmakers, J. van Kuik & T. Boudewijns. 2012. Niet zomaar een bos….!! Natuuronderzoek op de cm^2 in het Coovels Bos. Natuurstudiegroep Coalescens, Helmond.
Parra Sánchez, L.A. 2013. *Agaricus* L., *Allopsalliota* Nauta & Bas. Fungi Europaei 1A. 1168 pp.
Putte, A. van der (red.). 2008. De excursies in 2007. Coolia 51: 123-134.
Veerkamp, M., P.J. Keizer & E. van den Dool. 1994. Kleibospaddenstoelen I. Geografische verspreiding. Coolia 37: 136-145.

WAT DOET DE STICHTING PADDESTOELEN WERKGROEP DRENTHE (PWD)?

De doelstellingen van de PWD zijn:
- Het organiseren en stimuleren van paddenstoelenonderzoek in Drenthe, vooral door middel van excursies, inventarisaties van terreinen en bijeenkomsten.
- Het verzamelen van paddenstoelengegevens in Drenthe in een databestand in samenwerking met de Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Het publiceren over paddenstoelen in Drenthe in een nieuwsbrief, rapporten en boeken.
- Het beschikbaar stellen van gegevens aan terreinbeheerders en het verstrekken van beheeradviezen om mycologische waarden te behouden of te vergroten.
- In voorkomende gevallen het uitvoeren van al dan niet betaalde opdrachten wat betreft veldonderzoek aan paddenstoelen.
- Educatie op het gebied van paddenstoelenkennis en -bescherming door het organiseren van openbare excursies en lezingen, en het verlenen van medewerking aan natuureducatie.
- Het verstrekken van informatie over paddenstoelen aan geïnteresseerden, terreinbeheerders en provinciale media.

Ook belangstellenden uit andere delen van Nederland zijn van harte welkom om deel te nemen aan de activiteiten van de werkgroep!
De Activiteiten van de Stichting Paddestoelen Werkgroep Drenthe worden ondersteund door een subsidie van de Provincie Drenthe.

Cantharellus, DE NIEUWSBRIEF VAN DE PWD

De Paddestoelen Werkgroep Drenthe verzendt ten miste één keer per jaar een aflevering van het tijdschrift *Cantharellus* aan haar medewerkers, organisaties actief in natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeheer, en andere belangstellenden. Met ingang van 2013 wordt dit tijdschrift, tevens nieuwsbrief van de PWD, in principe alleen digitaal verspreid. Geïnteresseerden kunnen de digitale aflevering kosteloos ontvangen door zich schriftelijk of per e-mail op te geven bij onderstaand contactadres.

Cantharellus en eerder verschenen nieuwsbrieven van de PWD kunnen kosteloos worden gedownload op de website van de PWD. Hier kan men ook terecht voor actuele informatie over het programma en publicaties van de PWD.

HET BESTUUR VAN DE PADDESTOELEN WERKGROEP DRENTHE

Voorzitter/penningmeester: Eef Arnolds, Holthe 21, 9411 TN Beilen
Bestuurslid: Rob Chrispijn, Jodenweg 1, 8385 GP Vledderveen.
Bestuurslid: Joop Verburg, Waardeel 4, 7921 WG Zuidwolde.

CONTACTGEGEVENS VAN DE PADDESTOELEN WERKGROEP DRENTHE

Contactadres: Eef Arnolds, Holthe 21, 9411 TN Beilen, eefarnolds@hetnet.nl.
Website: https://paddenstoelenwerkgroepdrent.com/.
Bankrekening NL65INGB0006745491 t.n.v. Stichting Paddestoelen Werkgroep Drenthe

Men wordt dringend verzocht om wijzigingen in postadres of e-mailadres tijdig door te geven aan het contactadres!

Also mycologists from abroad have free access to our website and can receive our digital journal Cantharellus free of charge by sending an e-mail to: eefarnolds@hetnet.nl.